

Comunicat al CNCS privind directorii de proiecte PCE cu poziții permanente în străinătate

În februarie 2020 CNCS a elaborat pachetul de informații pe baza căruia s-a desfășurat competiția PCE 2020. Între condițiile de eligibilitate pentru directorii de proiect s-a numărat și următoarea: „Directorul de proiect este angajat cu normă întreagă în instituția gazdă, pe perioadă nedeterminată sau pe perioadă determinată, care acoperă cel puțin perioada contractului, sau are acordul de angajare cu normă întreagă, din partea instituției gazdă, cel puțin pe perioada contractului. În cazul deciziei de acordare a finanțării, contractul de angajare cu norma întreagă trebuie să fie încheiat de directorul de proiect cu instituția gazdă cel târziu la data semnării contractului de finanțare, cu intrare în vigoare la data demarării proiectului. În situația în care propunerea de proiect este acceptată la finanțare, directorul de proiect își va desfășura activitatea cu normă întreagă în instituția gazdă.”

Intenția clară a CNCS a fost ca în cazul în care cercetători din străinătate (din diaspora sau cetățeni străini) câștigă proiecte PCE, aceștia se vor integra în instituțiile gazdă și vor activa în cadrul acestora în aceeași măsură în care o fac cercetătorii din România care câștigă astfel de proiecte. Din punctul de vedere al CNCS, precizarea că „directorul de proiect își va desfășura activitatea cu normă întreagă în instituția gazdă” nu lasă loc de echivoc: conform legii, activitate cu normă întreagă înseamnă lucru efectiv de 8 h/zi în beneficiul instituției din România. Din păcate, constatăm că această precizare nu este suficientă pentru a se asigura integrarea reală a cercetătorilor din străinătate în instituțiile din România. Mai mulți cercetători angajați pe perioadă nedeterminată (deci cu post permanent) în cadrul unor instituții din străinătate au câștigat proiecte PCE, pe care doresc să le coordoneze fără a renunța temporar la pozițiile lor din străinătate, angajându-se doar să petreacă scurte perioade de timp în România. Cu toate acestea, instituții gazdă din România sunt dispuse să semneze cu acești cercetători contracte cu normă întreagă, prevalându-se de posibilitatea ca acești angajați să-și desfășoare activitatea în regim de „telemuncă”. Înțelegem că situația actuală este una excepțională, dar nu credem că pandemia de Covid-19 este un argument suficient pentru angajarea cu normă întreagă a unor cercetători care au răspunderi contractuale ferme cu alte instituții din străinătate, și de la care e greu de așteptat că vor lucra timp de 40 de ore pe săptămână în beneficiul instituției din România.

Suntem convinși de bunele intenții ale acestor cercetători angajați cu post permanent în străinătate de a se implica în mod real în cercetarea din România, precum și de interesul instituțiilor gazdă din România de a atrage o resursă umană de calitate. Cu toate acestea, dorim să subliniem că nu aceasta a fost viziunea CNCS atunci când a propus deschiderea competiției de proiecte PCE către cercetătorii din străinătate; ne-am dorit o integrare reală, care să contribuie la succesul proiectului PCE și la publicații cu factor de impact ridicat, dar care să producă și efecte pe termen lung la nivel instituțional, prin implementarea de bune practici în cercetare, consolidarea capacității de cercetare-dezvoltare a instituțiilor din România, formarea tinerilor doctoranzi și cercetători postdoctorali în spiritul cercetării de performanță. Suntem de părere că aceste efecte nu pot fi obținute prin conducerea proiectelor PCE prin skype sau zoom de către cercetători stabiliți în străinătate. Nu acesta este conceptul de „brain gain” pe care am dorit să-l încurajăm.

CNCS este întru totul de acord că atragerea capitalului uman din diaspora sau din străinătate ar avea un efect benefic pentru cercetarea din România și militează pentru încurajarea acestui proces. Dar acest lucru trebuie implementat în cadrul unui instrument de finanțare dedicat acestui scop, nu printr-o concurență dezechilibrată în cadrul competiției PCE între cercetători din România și cei din străinătate. Baza de selecție a potențialilor candidați cu performanțe deosebite din străinătate este foarte largă și există riscul real de a transforma o competiție de proiecte între cercetători din România, într-o competiție în care câștigă cei care au colaboratori cu CV-uri mai performante în străinătate. Sperăm că instituțiile de cercetare din România vor accepta interpretarea corectă a spiritului competiției PCE și nu vor încuraja cercetători cu poziții permanente în străinătate să depună aplicații în cadrul acestui instrument de finanțare, dacă transferul temporar al acestora la instituția gazdă nu este real.